

TURKONFED Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan 2019-2020 Ekonomi Değerlendirmesi

2020 yılı, 2019'a göre "ev ödevlerimizi eksiksiz yaparsak", nispeten daha olumlu bir yıl olacaktır.

Geçtiğimiz yılın ikinci yarısında yaşadığımız kur şoku dalgası ile finansal ve reel sektörde yaşanan dalgalanmalar, ekonomimizin bağımsızlık sistemini güçlendirmemiz gerektiğini gösterdi. Yatırım ve tüketim harcamalarında ciddi daralmalar yaşandığı bu dönemde, ekonomimizin lokomotifi KOBİ'lerimizin, tahsilat başta olmak üzere ödeme sorunlarının ekonomiyi kilitlediğini gördük.

Üst üste 3 çeyrek küçülerek, 20 yıllık tarihinde 4. kez resesyondan çıkışı, 2019 yılı üçüncü çeyreğinde gelen yüzde 0,9'luk büyüme ile sağladık. Büyümenin 2019 yılında yüzde 0,5 civarında gelmesi için son çeyrekte yüzde 3-4 bandında bir performansı yakalayacağımızı düşünüyoruz. 2020 yılı, 2019 yılına göre "ev ödevlerimizi eksiksiz yaparsak", nispeten daha olumlu bir yıl olacaktır. Ekonomimizin pozitif bir ivme yakalaması, kırılma noktalarının kaybolduğu anlamına gelmiyor elbette. Bu paralelde iyimser bir tahminle 2020 yılında yüzde 3-4 bandında bir büyüme öngörüyoruz.

Dolar tarafında gelişmekte olan ülkelerin izlediği genişlemeci para politikaları, Türkiye başta olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için pozitif bir dönemi işaret ediyor. İçeride ve dışarıda belirsizlik yaratacak olağanüstü bir gelişme yaşanmadığı takdirde kurun sakinliğini korumasını bekliyoruz.

Bu yıl, Merkez Bankamızın art arda yaptığı faiz indirimlerinin dünyanın parasal genişlemeye girdiği döneme denk gelmesi yerel para birimimizin ciddi kayıplar yaşamasının önüne geçti, bu konjonktüre olumlu baz etkisinin eklenmesiyle enflasyonun hızlı bir şekilde gerilemesine şahit olduk. 2019 yılını enflasyonda, YEP'te hedeflenen yüzde 11-12 bandında kapatacağımız anlaşılıyor. Reel sektörü canlandırmak ve yatırım iştahını artırmak amacıyla gerçekleştirilen faiz indirimleri, kredilerin bir miktar toparlanmasını sağladı ve tahsilatlarda pozitif bir hava yarattı. Ancak bu etkinin sürdürülebilir olması için 2020'de reel sektörün kredi iştahının üretim, istihdam ve ihracata yansımaları sağlayacak yapısal ve ekonomik reformların da gerçekleştirilmesi etkili olacaktır.

"Verimlilik ve yüksek katma değer yaratacak yeni bir ekonomik modeli inşa etmeliyiz"

2019 yılında ekonomimizin yumuşak karnı olarak tabir ettiğimiz cari açık sorununun, cari fazlaya dönüştüğüne tanıklık ettik. 2019 yılının en olumlu gelişmelerinden biri olan cari dengede fazla yaşanması, cari açık sorununun 2020'de dikkatli olmamız gereken alanlardan biri olduğunu da gösterdi. Cari dengedeki iyileşmede, 16 aylık bir süreçte mal ithalatındaki 50 milyar doların üstündeki azalma etkili oldu. Hizmet ihracatı ve özellikle turizm sektörünün performansı da bu dönemde cari dengedeki iyileşmeye destek verecek şekilde gerçekleşti. Cari açığımız ihracatın ithalatı karşılama oranının yükselmesi ile azalmaya başlarken, 2020 yılında mali disiplin noktasında daha dikkatli olmamız gereken bir döneme de giriliyor.

İşsizlik Türkiye'de en önemli sorunlardan biri. İnşaat sektöründe 500 bin kişi işini kaybetti. Özellikle genç işsizliğin yüzde 26,1'lere yükselmesi, 2020 yılında istihdam artırıcı politikaların acil olarak devreye alınması gereğini ortaya koyuyor. Bankacılık sektörünün kredi iştahında artış gözlenirse de özel sektörün yatırım harcamalarında istenen düzeyde değiliz. Özel sektörün yatırım iştahını artırmamız şart. İhracatımız artıyor ancak bu artış verimlilik olarak yansımıyor. Markalı, yüksek katma değerli üretim ve ihracat çıkış yolumuz. Tasarruf oranlarımızın düşüklüğü dış borç ihtiyacımızı artırırken, son büyüme rakamlarına baktığımızda tüketim talepli bir desteğin olduğunu görüyoruz.

İleride risk yaratacak bu talebin üretim, yatırım ve iç ve dış pazar açılımlarıyla dengelenmesi büyümenin kalitesi ve sürdürülebilirliğini de destekleyecektir. Büyüme gerek şarttır ancak yeter şart değildir. Sürdürülebilir, kalkınma ile terbiye edilmiş, insana dokunan bir büyüme modeline geçmemiz gerekiyor. Kısa vadeli geçici pansumanlar yerine uzun vadeli kalıcı tedaviye ihtiyacımız olduğu açıktır. Dengelenme sürecinde, MB'nin elindeki politika araçlarının tek başına yetmeyeceği senaryosuna karşı da hazırlıklı olmak gerekiyor. Ne yaparsak yapalım, kapıları açan anahtar hukukun üstünlüğüdür.

“Ekonomimizin bağımsızlık sistemini reformlar ile güçlendirmeliyiz”

Ekonomimizin sağlıklı ve güçlü bir biçimde nefes alması, “yapısal ve ekonomik reformlar” ile bağımsızlık sisteminin güçlendirilmesine bağlı. Hukukun üstünlüğü ve eğitim, çağdaş ve katılımcı demokrasi, fikir ve ifade özgürlüğü, kurumların bağımsızlığı ve özerkliği ile liyakati esas alan bir sistemin inşası ekonomik reformların temelini sağlamlaştırır. Demokrasimizi geliştirirsek, ekonomimiz de gelişecektir.

Günümüzde üretim ve sanayi, teknoloji ile dijitalleşme çerçevesinde şekilleniyor. Bu süreçte ne yaparsak yapalım odağımıza yüksek verimlilik ve yüksek katma değer artışı yaratacak üretimi koymalıyız. Vergiyi değil, üretimi artırmalıyız. Kayıt dışı ekonomi ile mücadele ederken, vergiyi adil bir şekilde tabana yaymalıyız. Ekonominin güven unsuru üzerine inşa edildiğini unutmadan, yatırım ortamını iyileştirip, istihdam alanlarını geliştirip, büyümenin kalitesi ve sürdürülebilirliğine odaklanan sanayi odaklı, kalkınma odaklı yeni bir ekonomik modele geçmeliyiz. Ülkemizin, sürdürülebilir kalkınma ve rekabetçilik gücü artışı için 3 önemli tuzaktan; Orta Gelir, Orta Demokrasi ve Orta Eğitim tuzaklarından kurtulması gerekiyor. Orta gelir tuzağından kurtulup, kapsayıcı ekonomik büyüme dinamiği yakalama hedefimiz, daha katılımcı ve kalıcı bir demokrasiye kavuşma hedefiyle de örtüşüyor.

“Ekonomimizin ve KOBİ'lerimizin en önemli sorunu risk yönetimi ve tahsilattır”

Türkiye ekonomisinin yüzde 99,8'ini oluşturan ve büyük çoğunluğu aile işletmelerinden oluşan KOBİ'lerimizin kırılganlıklarının devam ettiği bir dönem yaşadık. Son 1,5 yılda da gördük ki finans kaynakları daraldığında KOBİ'lerimizin en önemli sorunu nakit akışı ve finansmana erişimi. KOBİ'lerimiz açısından rekabeti kısıtlayan en önemli faktör ise ödeme gecikmeleri... Uzun vadelere yayılan ödemeler ve nakit sıkışıklığını firmalar kendi öz kaynakları ile çözemediğinde finansman sağlamaya çalışıyor.

KOBİ'lerin finansmana erişimde orta ve büyük ölçekli firmalara göre, her zaman daha dezavantajlı olduğu göz önüne alındığında, finansman kaynaklarının pahalandığı ve azaldığı dönemlerde, işler KOBİ'ler için daha da zorlaşır. Türkiye ekonomisinin en önemli sorununun da risk yönetimi ve tahsilat olduğunu düşünüyoruz. Bu noktada alacak sigortasından teşvik ve kredilere, ödeme ve tahsilat sürelerinden finansmana erişime KOBİ'lerimizi önceliklendiren politikaların hayata geçirilmesi gerekiyor.

Bu noktada TÜRKONFED olarak 2011 yılında ortaya koyduğumuz öneriyi son 2 yıldır da bir kampanya ile devam ettiriyoruz. “Önce Küçüğü Düşün” ilkesi çerçevesinde belirlenecek 2020 politikalarının ekonomimizin dengelenmesine de destek sağlayacağına inanıyoruz.

TURKONFED Hakkında:

Çatısı altında 30 federasyon, 254 dernek ve 40 bine yakın şirket yer alan TÜRKONFED, üye tabanı ile toplam (enerji dışı) dış ticaretin yüzde 83'ünü, tarım ve kamu dışı kayıtlı istihdamın yaklaşık yüzde 55'ini sağlamaktadır. İstanbul, Batı Anadolu, Marmara ve İç Anadolu, Trakya, Batı Karadeniz, Orta Karadeniz, Orta Anadolu, Kuzey Anadolu, Doğu Karadeniz, İç Anadolu, Güney Ege, Doğu Marmara, Batı Akdeniz, Doğu Akdeniz, Güney Marmara, Çukurova, Kuzey Marmara, Doğu ve Güneydoğu Anadolu, Güneydoğu, Zafer, İpekyolu, Kapadokya, Mevlana, Doğu, Serhat, Dicle ve Fırat Sanayici ve İşadamları Federasyonu'nun yanı sıra Sektörel Dernekler Federasyonu, Moda ve Hazır Giyim Federasyonu, Yapı Ürünleri Üreticileri Federasyonu da TÜRKONFED üyeleridir. TÜRKONFED, Avrupa KOBİ'lerin çatı örgütü olan ve 12 milyon firma ve 55 milyon çalışanı temsil eden Avrupa KOBİ Birliği (SMEUnited) üyesidir.